

บทความวิจัย

แนวทางการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีและมาตรฐานทางจริยธรรมของการนำเสนอเนื้อหาบนสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการประทุษวาจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) สำหรับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

วิจัย รูปร่างดี, พรรณาภา ดอกชะบา, ประกอบเกียรติ อิมศิริ, Virginie Andre, Onni Sarvela, วรินทร์ บุญยั้ง และ ศรัณยา เลิศพทุธรักษ์¹

Received 26 October 2023

Revises 5 December 2023

Accepted 20 December 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการประทุษวาจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) ที่ปรากฏบนสื่อออนไลน์ในประเทศไทย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการประชุมกลุ่ม (Focus group) ทางออนไลน์ในการเก็บข้อมูล

¹ ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ E-mail : ncc@nida.ac.th

จากผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งหมด 20 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 300 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นประกอบด้วย การเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร การใช้ข้อความและภาพที่ไม่เหมาะสม กับสถาบันพระมหากษัตริย์ การนำความพิการ หรือความบกพร่องทางร่างกายมาล้อเลียน ประเด็นทางด้านการเมือง สาเหตุปัจจัยสำคัญประกอบด้วย ความสามารถในการผลิตและเข้าถึงเนื้อหาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ง่าย การขาดจิตสำนึกของบุคคลทำให้การเลือกใช้สื่อ ภาพ ถ้อยคำ หรือข้อความต่าง ๆ ไม่มีความเหมาะสม โดยเฉพาะการมุ่งผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ แพลตฟอร์ม/ สื่อออนไลน์ที่พบ ประกอบด้วย Facebook, Twitter, TikTok Instagram, YouTube, และเว็บเพจต่าง ๆ การกระทำที่เกิดขึ้นผลกระทบทางลบทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายด้านชื่อเสียง เกียรติยศ ที่อาจส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งต่อบุคคล สังคม วัฒนธรรม และประเทศชาติ แนวทางการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีและมาตรฐานทางจริยธรรมนั้นต้องได้รับความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

คำสำคัญ: การประทุษวาจา, การกลั่นแกล้งออนไลน์, และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง, สื่อออนไลน์

Guidelines for developing good practices and ethical standards for presenting content on online media related to Hate Speech, Cyberbullying and Radicalization of the Thai Media Fund

Vichai Rupkumdee, Pannapa Dokchaba, Prakobkiat Imsiri, Virginie
Andre, Onni Sarvela, Varinthorn Boonying and Sarunya
Lertputtarak²

Abstract

This study intends to investigate the prevalence of hate speech, cyberbullying, and radicalization in Thai online media. Data from 20 groups of participants, totaling 300 people, were gathered using online focus groups as part of qualitative research. The results showed that the problems include dissemination of pornography, use of text and images that are inappropriate for the monarchy. Someone posted contents intended to bury people with physical disabilities or abnormalities. The ease with which contents may be created and accessed via social media is one of the main contributors to the issues. Lack of morals is another element that

² Academic Services Consulting Center E-mail : ncc@nida.ac.th

influences people to post content for commercial purposes using inappropriate media, images, phrases, or messages. There are numerous websites and applications that have been identified as platforms or online media for the dissemination of bullying and radicalization, including Facebook, Twitter, TikTok, Instagram, YouTube, and others. The reputation and dignity of a person can be destroyed by hate speech, cyberbullying, and radicalization, which can have a profound effect on society, culture, and a country. Guidelines for developing good practices and ethical standards require the cooperation of various agencies involved both in Thailand and abroad.

Keyword: Hate Speech, Cyberbullying, Radicalization, Social media

บทนำ

ปัญหาเรื่องการประทุษวาจา (Hate Speech) เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานในหลายประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะในสื่อออนไลน์ เรียกว่า การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) โดยอยู่ในรูปแบบของข้อความหรือโพสต์สิ่งที่เป็นภัยคุกคามต่อผู้อื่น การแสดงความก้าวร้าวทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีดิจิทัลอื่น ๆ โดยมีเจตนามุ่งร้ายและสร้างความอับอายแก่ผู้อื่น หรือในบางกรณีอาจเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย จริยธรรม รวมไปถึงเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น (Duangthai & Promsit, 2019; Thai Health Promotion Foundation, 2020) การกลั่นแกล้งออนไลน์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้อื่นสามารถเห็นได้จนนำไปสู่การแชร์ต่อผ่าน Facebook, Twitter, TikTok, Instagram, YouTube, และเว็บเพจต่าง ๆ สถิติการถูกกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์นั้น Statista (2023) ระบุว่า ประเทศอินเดียเป็นประเทศที่ประชาชนถูกคุกคามทางออนไลน์มากที่สุด (ร้อยละ 68) รองลงมาเป็นสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 49) และออสเตรเลีย (ร้อยละ 40) นอกจากนี้ ยังมีรายงานวิจัยที่ทำการศึกษาในประเทศของทวีปยุโรป พบว่า ประเทศที่มีสถิติสูงสุด คือ โปแลนด์ (ร้อยละ 31.5) รองลงมา คือ สาธารณรัฐเช็ก (ร้อยละ 18.6) โรมาเนีย (ร้อยละ 15.4) เดนมาร์ก และสวีเดน (ร้อยละ 13) นอร์เวย์ และสหราชอาณาจักร (ร้อยละ 10.2) (Henares-Montiel et al., 2022) สำหรับประเทศไทยนั้น ข้อมูลจากการเสวนาของคลินิกกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ระบุว่าในปี พ.ศ. 2564 พบว่า เด็กและเยาวชนไทยร้อยละ 80 มีประสบการณ์การถูกกลั่นแกล้งในโรงเรียนหรือบนโซเชียลมีเดีย โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 5-28 ปี ใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงถึงวันละ 8

ชั่วโมง สำหรับทัศนคติของเยาวชนไทย พบว่า ร้อยละ 28 เห็นว่าการกลั่นแกล้ง เป็นเรื่องปกติ ขณะที่ร้อยละ 39 เห็นว่าการกลั่นแกล้งเป็นเรื่องสนุก (Isra News Agency, 2021) ผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้น Oguz, Mehta, and Palvia (2023) ได้ ระบุว่า การกลั่นแกล้งออนไลน์ได้สร้างความเจ็บปวดให้กับผู้ถูกกลั่นแกล้ง ทำให้ ไม่มีความสุข ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน ปัญหาความรุนแรงบนพื้นฐานจากความเกลียดชังของบุคคลไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้สื่อออนไลน์นำไปสู่ระดับความรุนแรงเพิ่มขึ้น คือ การสร้างแนวคิด หัวรุนแรง (The United Nations Development Programme (UNDP), 2022) ในสื่อออนไลน์ยังได้พบเห็นการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) ผ่านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทาง การเมือง และความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม

ดังนั้น การศึกษาสถานการณ์การประทุษวาจา (Hate Speech) การกลั่น แกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) บนสื่อออนไลน์ รวมทั้งมาตรการเฝ้าระวังและป้องกัน พร้อมทั้งสร้างแนวปฏิบัติที่ดี (The best practice) และมาตรฐานทางจริยธรรม (Code of Conduct) ในการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการประทุษวาจา การกลั่นแกล้งออนไลน์ และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการประทุษ วาจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้าง แนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) ต่อไป

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในโครงการศึกษาวิจัยเพื่อ กำหนดมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการประทุษวาจา (Hate Speech) การ

กลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) บนสื่อออนไลน์

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการประทุพพวจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) ที่ปรากฏบนสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ได้ข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีและมาตรฐานทางจริยธรรมการประทุพพวจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) ที่ปรากฏบนสื่อออนไลน์

บททวนวรรณกรรม

สถานการณ์ของการประทุพพวจา (Hate Speech) บนสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

จากข้อมูลของ National Statistical Office (2021) พบว่า แนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2560-2564 พบว่า ในระยะ 5 ปีนี้ ประเทศไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น โดยผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 52.9 ในปี พ.ศ. 2560 เป็นร้อยละ 81.8 ในปี พ.ศ. 2564 (จาก 33.3 ล้านคน เป็น 52.3 ล้านคน) เมื่อพิจารณาผู้ใช้

อินเทอร์เน็ตเป็นรายภาค ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2564 (ไตรมาส 2) พบว่าใน
ระยะ 5 ปี ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกภาค ซึ่งในปี พ.ศ. 2564
(ไตรมาส 2) กรุงเทพมหานคร มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด คือ ร้อยละ 92.8
รองลงมา คือ ภาคกลาง ร้อยละ 85.4 ส่วนภาคที่มีสถิติต่ำที่สุดคือ ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 75.4

สำหรับสถานการณ์ประทุษวาทาจำแนกความเกลียดชังได้ 7 ประเภท
คือ 1) ชนชาติ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ถิ่นที่อยู่ 2) ชนชั้น 3) ศาสนาและการเข้าร่วม
กลุ่มทางศาสนา 4) อุดมการณ์ทางการเมือง 5) ความทุพพลภาพโรคร้าย 6) เพศ
สภาพและเพศวิถี 7) ลักษณะอื่น ๆ ที่แบ่งแยกได้ (Ramasutta, 2015) ระดับ
ความรุนแรงการประทุษวาทา ขึ้นอยู่กับเนื้อหา วิธีการสื่อสาร และเจตนาของ
ผู้ส่งสารที่มีทั้งระดับไม่ตั้งใจจนถึงระดับยั่วยุให้ใช้ความรุนแรง
(Phattharathamrong, 2016)

สถานการณ์การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) บนสื่อออนไลน์ ในประเทศไทย

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ โดยกองสุขศึกษา ได้ดำเนินการเฝ้าระวัง
พฤติกรรมสุขภาพ ประเด็นพฤติกรรมถูกลั่นแกล้งรังแก (บูลลี่) ได้ทำเก็บ
ข้อมูลระหว่างวันที่ 21 กรกฎาคม-10 สิงหาคม 2566 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
37,271 คน พบว่า เด็กและเยาวชนเคยถูกลั่นแกล้งรังแก ร้อยละ 44.2 โดยถูก
กลั่นแกล้งในโรงเรียนสูงถึง ร้อยละ 86.9 และเรื่องที่มีมักถูกลั่นแกล้งรังแก
ล้อเลียนหน้าตา หรือบุคลิก ร้อยละ 76.6 ตอกย้ำปมด้อย ด่าทอ ร้อยละ 63.3
และทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 55.1 (Bangkok Media and Broadcasting
Company Limited, 2021)

ดร.ศรีดา ตันทะอธิพานิช กรรมการผู้จัดการมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย และผู้จัดการสายด่วนอินเทอร์เน็ทไทยฮอตไลน์ ระบุว่า ในอดีตการถูกกลั่นแกล้งรังแกเริ่มต้นและจบลงในสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ เช่น โรงเรียนหรือที่ทำงาน แต่ปัจจุบันสถานการณ์มีความรุนแรงและมีผลกระทบต่อบุคคลที่ถูกกลั่นแกล้งมากกว่าที่ผ่านมาจากการที่รูปแบบการรังแกเกิดขึ้นในสังคมออนไลน์ทำให้ร่องรอยการถูกกลั่นแกล้งอยู่นานขึ้นและคงอยู่ตลอดไปถ้าไม่มีการลบทิ้ง อีกทั้งยังสามารถกระจายเป็นวงกว้าง ซึ่งข้อความที่ถูกโพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ยังส่งผลต่อบุคคลที่ 3 ที่ไม่ได้ถูกบูลลี่โดยตรงแต่เกิดการมีอารมณ์ร่วมเพราะอาจจะมีคนที่มีลักษณะเดียวกัน จากนั้นจึงเข้ามาเขียนคอมเมนต์เพราะเกิดความรู้สึกลัวว่าโดนทำร้ายไปด้วยจนทำให้เกิดการทะเลาะที่รุนแรงในโลกออนไลน์ นอกจากนี้ การกลั่นแกล้งออนไลน์ยังส่งผลกระทบต่อไปถึงครอบครัวของผู้ที่โดนบูลลี่ด้วยเช่นกัน (Komchadluek, 2023)

ระดับของความรุนแรงของประทุษวาจาส่งผลต่อการถูกกลั่นแกล้ง การยั่วยุให้มีการใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมาย (Inciting Discriminatory Violence) ซึ่งการประทุษวาจาที่น่าไปสู่การสร้างแนวคิดหัวรุนแรง มีผลกระทบต่อสังคมจนกลายเป็นอาชญากรรมแห่งความเกลียดชัง (hate crimes)

การสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) บนสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ความรุนแรง (Violence) ที่ส่งผลต่อแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) การประทุษวาจา (Hate Speech) 2) อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง (Hate crime) 3) การก่อการร้าย (Terrorism) หรืออาชญากรรมไซเบอร์ (Cyber Crime) (British Institute of Human Rights, 2012)

การสร้างแนวคิดหัวรุนแรงมีสาเหตุมาจากปัจจัยการเมือง ศาสนา เศรษฐกิจ และสังคมรวมทั้งชาติพันธุ์ เป็นเงื่อนไขและปัจจัยแวดล้อมที่ก่อให้เกิดหรือมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางสังคมที่กล่อมเกลา บ่มเพาะ ปรับปรุงความเชื่อ ความศรัทธา ความคิด จิตใจ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของปัจเจกบุคคลโดยตรง (Kokiatpitak & Thepwan, 2021)

วัตถุประสงค์ของผู้ใช้สื่อออนไลน์ตั้งแต่ระดับเริ่มต้นไปสู่ความรุนแรงสามารถแบ่งได้ 4 ประเภท คือ 1) เป็นเสรีภาพการแสดงออก 2) สร้างความเข้าใจที่ผิดหรือมีอคติต่อกลุ่มเป้าหมาย 3) ยั่วยุหรือทำให้เกิดความเกลียดชังหรือสับสนมาทอย่างร้ายแรงต่อกลุ่มเป้าหมาย 4) กำจัดกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีทั้งการปฏิเสธการอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน และการทำร้าย/ ทำลายล้างกลุ่มเป้าหมาย (British Institute of Human Rights, 2012)

ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการนำเสนอ/ เผยแพร่/ ผลิตซ้ำ ซึ่งการประทุษวาจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) บนสื่อออนไลน์

Cramer et al. (2020) ได้ศึกษาแบบจำลองความรุนแรงทางสังคมและนิเวศวิทยา (Social-Ecological Model of Violence) เป็นวิธีที่ใช้ศึกษาพฤติกรรมที่มีแรงจูงใจจากความเกลียดชัง จากข้อมูลของ Glanz, Rimer and Viswanath ใน Health Behavior and Health Education: Theory, Research, and Practice แบบจำลองนี้นำเสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางสังคม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (Individual) ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล (Relationship) ชุมชน

(Community) และสังคม (Societal) ซึ่งมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อรูปแบบการใช้ชีวิต การเลือกแสดงพฤติกรรม และสุขภาพ” (Israel, et al. 1994)

ปัจจัยส่วนบุคคล (Individual) ที่ทำให้ตกเป็นเหยื่อหรือผู้กระทำความรุนแรง ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้ ความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม การรับรู้ตนเอง ทักษะ การใช้สารเสพติด ประวัติการถูกล่วงละเมิด (Abuse Counseling and Treatment, Inc., 2023; Prevent Connect, 2023)

ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Relationship) คือ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดทั้งในรูปแบบความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบตัว ประกอบด้วย ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และเพื่อน (Abuse Counseling and Treatment, Inc., 2023; Prevent Connect, 2023)

ปัจจัยชุมชน (Community) คือ สภาพแวดล้อม เช่น โรงเรียน สถานที่ทำงาน และพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคม สภาพแวดล้อมเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการตกเป็นเหยื่อหรือผู้กระทำความรุนแรง (Abuse Counseling and Treatment, Inc., 2023; Prevent Connect, 2023)

ปัจจัยทางสังคม (Societal) คือ ปัจจัยที่ช่วยสร้างบรรยากาศสนับสนุนหรือยับยั้งความรุนแรง ปัจจัยเหล่านี้รวมถึงบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม นโยบายด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ การศึกษา และสังคมที่มีความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ (Abuse Counseling and Treatment, Inc., 2023; Prevent Connect, 2023)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในโครงการนี้เก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการจัดประชุมกลุ่มย่อย ทั้งนี้ขนาดของกลุ่มในการประชุมกลุ่มย่อยนั้น จำนวนควรอยู่ระหว่าง 3-12 คน (Krueger, 2000; Prince & Davies, 2001) แต่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น จึงกำหนดผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย จำนวนกลุ่มประมาณ 15 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังต่อไปนี้ 1) นักวิชาการด้านสื่อ นิเทศศาสตร์ จริยธรรม แนวปฏิบัติที่ดีของสื่อมวลชน 2) สภา สมาคม มูลนิธิ และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับสื่อและสื่อออนไลน์ 3) ผู้ประกอบการสื่อ และผู้ปฏิบัติงานในองค์กรสื่อ ผู้มีอาชีพสื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ 4) องค์กรตัวแทนผู้ชม ผู้ฟัง ผู้บริโภคสื่อ องค์กรภาคประชาชน ประชาสังคม จากการที่ Stewart and Shamdasani (1990) ระบุว่าไม่มีกฎเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับจำนวนการสนทนากลุ่มที่เหมาะสมที่สุด ผู้วิจัยคำนึงถึงความครอบคลุมพื้นที่ในประเทศไทย จึงกำหนดจำนวนในการจัดประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และกรุงเทพฯ/ปริมณฑล โดยมีการจัดประชุมทั้งสิ้น 20 กลุ่ม จำนวน 20 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ในรูปแบบของการจัดประชุมออนไลน์ผ่านระบบ Zoom รวมจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 308 คน

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมกลุ่มย่อยมาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) โดยจะนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มมาทำการถอดเทป (Transcribe) เพื่อทำการสังเคราะห์และแยกแยะประเด็นสำคัญออกมาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยพิจารณาสิ่งที่เหมือนและแตกต่างกันของข้อมูล (Krueger, 1998) เพื่อจัดระบบข้อมูลและลดทอนข้อมูลที่ไม่จำเป็นออก (Data reduction) จากนั้นจึงทำการตีความ (Interpret) โดยพยายามดึงความหมายออกมาจากข้อมูลที่มีอยู่ และหาความเชื่อมโยงของข้อมูลที่ปรากฏ (Ritchie & Spencer, 2002) เพื่อที่จะสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นได้กำหนดตามหัวข้อสำคัญในขอบเขตการดำเนินโครงการของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ผลการวิจัย

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ปริมณฑล
ลักษณะปัญหาที่พบจากการนำเสนอ/ เผยแพร่/ ผลิตซ์้า	<ul style="list-style-type: none"> - มีการเผยแพร่ภาพลามกอนาจารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ - มีการใช้ข้อความและภาพที่ไม่เหมาะสมกับสถาบันพระมหากษัตริย์ - การนำความพิการหรือความบกพร่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องส่วนตัว ความไม่ชอบกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย จึงมีการนำเสนอข้อมูลเป็นเท็จ หรือข่าวปลอม (Fake News) เพื่อลดทอนความน่าเชื่อถือ (Discredit) ของฝ่ายตรงข้าม - การนำความพิการ หรือความบกพร่องทางร่างกายมาล้อเลียน ในลักษณะต่าง ๆ เช่น ความ 	<ul style="list-style-type: none"> - การกล่าวหาว่าร้ายสถาบันเบื้องสูง - การประนามว่าเป็นผีปอบ โดยไม่ได้มีการพิสูจน์อย่างชัดเจน - ทำให้ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของบุคคลที่ถูกกล่าวหา ครอบครัว และคนใกล้ชิด เป็นต้น - การนำเข้าสู่ข้อมูลของบุคคลอื่นเพื่อสร้างเนื้อหา (Content) 	<ul style="list-style-type: none"> - การนำเข้าข้อมูลของบุคคลอื่นเพื่อสร้างเนื้อหา (Content) ประเภทล้อเลียนบุคคลหรือกลุ่มคนให้กับช่องรายการของตนเอง - ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการโจมตีฝ่ายตรงข้าม 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการมุ่งโจมตีอัตลักษณ์ของฝ่ายตรงข้ามในประเด็นที่ละเอียดอ่อน (Sensitive) เช่น สีผิว เชื้อชาติ ศาสนา หรืออุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น - เป็นการแสดงออกอย่างมีอคติ (Bias) ที่มี

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ปริมณฑล
ลักษณะปัญหาที่พบจากการนำเสนอ/เผยแพร่/ผลิตซ้ำ	ทางร่างกาย มาล้อเลียน ในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำพูด หรือการนำเข้าข้อมูลคลิปวิดีโอต่าง ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ - ประเด็นทางการเมืองที่จะมีการใช้ประทุษวาทาเป็นอย่างมาก ทั้งใน	อ้วน สีมัว หรือสถานะทางสังคม - มีการนำเข้าข้อมูลเท็จเพื่อหวังผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ เช่น การประชาสัมพันธ์ว่า ถูกถอดเตอรีรางวัลที่ 1 เพื่อโน้มน้าวใจให้ประชาชนซื้อลอตเตอรีมากขึ้น - การหลอกลวงจากมิชชันนารีในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การหลอกลวงผ่าน	ให้กับช่องรายการของตนเอง อาจเป็นการล้อเลียน หรือสร้างความตลกขบขันให้กับผู้ชม - การนำเข้าข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือข้อมูลที่ขาดการตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบิดเบือน หรือสร้างความคิดเห็นให้กับสังคม เช่น นำภาพบุคคลมาตัดต่อ	- มีการขยายผลจากสื่อสังคมออนไลน์หนึ่งไปยังสื่อสังคมออนไลน์รูปแบบอื่น ๆ โดยมีใช้เนื้อหาเดิมหรือเนื้อหาที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน	ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างชัดเจน โดยมักจะเลือกให้ข้อมูลเพียงด้านเดียว เพื่อใช้ในการสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง - มีวัตถุประสงค์ในการสร้างความแตกแยก หรือแบ่งแยกผู้คนใน

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ ปริมณฑล
ลักษณะปัญหาที่พบจากการนำเสนอ/เผยแพร่/ผลิตซ้ำ	ลักษณะของการด่าชังหน้า หรือใช้คำพูดเสียดสี	โทรศัพท์ หรือการส่ง Link เพื่อลอบให้กรอกข้อมูลส่วนตัว และนำไปใช้ในทางที่ผิด	เพื่อกล่าวหาว่าเป็นโจรใต้ เป็นต้น - การเปรียบเทียบเงินเดือนของผู้ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาที่มีจำนวนมาก-น้อย ต่างกัน โดยเป็นลักษณะการเปรียบเทียบในเชิงการด้อยค่าของบุคคล รวมทั้งคุณภาพของสถาบันที่สำเร็จการศึกษา		สังคมออกเป็นฝักเป็นฝ่าย - มีการนำความบกพร่องทางร่างกายของผู้พิการมาล้อเลียน ดูถูกเยียดหยามใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ ปริมณฑล
ลักษณะปัญหาที่พบจากการนำเสนอ/ เผยแพร่/ ผลิตซ้ำ			- การล้อเลียนปมด้อยของบุคคลอื่น เช่น ลูกไม่มีพ่อ		- การใช้ประทุษวาทในประเด็นด้านการประกวดนางงาม มีการใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม หรือขุดคุ้ยประวัติในอดีตมานำเสนอเพื่อทำให้ภาพลักษณ์เสียหาย

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ ปริมณฑล
ปัจจัยสำคัญที่มี ส่วนในการ นำเสนอ/ เผยแพร่/ ผลิตซ้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ความสามารถในการผลิตและเข้าถึงเนื้อหาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้โดยง่าย - การขาดจิตสำนึกของบุคคลทำให้การเลือกใช้สื่อ ภาพ ถ้อยคำ หรือ ข้อความต่าง ๆ ไม่มีความเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - การเข้าถึงสื่อออนไลน์ที่สามารถทำได้ง่าย และมีให้เลือกผ่านช่องทางที่หลากหลาย - ลักษณะการประกอบธุรกิจสื่อที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์มากกว่าจริยธรรมทางวิชาชีพ - พัฒนาการทางเทคโนโลยีส่งผลต่อการนำเสนอและผลิตซ้ำ เช่น อัลกอริทึม (Algorithm) ในเฟซบุ๊กจะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจัยด้านผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น ต้องการให้มีจำนวนผู้ติดตาม โคลค์ หรือแชร์ ข้อมูลเป็นจำนวนมาก เพื่อให้มีรายได้จากการโฆษณาให้มากขึ้น เป็นต้น - ความสนใจของผู้รับสาร โดยส่วนมากหากเป็นเรื่องราวทั่วไปมักไม่ได้รับความสนใจจากผู้รับสารเท่าไรนัก เช่น 	<ul style="list-style-type: none"> - การเข้าถึงสื่อออนไลน์ที่ทำให้ง่าย ทำให้ผู้ใช้งานสื่อมีอำนาจ และมีเครื่องมือที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นผู้อื่นได้ - เรื่องราวตรามา ความรุนแรง หรือ การเสียดสีต่าง ๆ จะได้รับความสนใจ ผู้ผลิตข้อมูลข่าวสารจึงมักนำเสนอ 	<ul style="list-style-type: none"> - การขาดองค์ความรู้และการยับยั้งชั่งใจของผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ด้านกฎหมาย และการรู้เท่าทันสื่อ - การเข้าถึงและใช้งานสื่อสังคม

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ ปริมณฑล
ปัจจัยสำคัญที่มี ส่วนในการ นำเสนอ/ เผยแพร่/ ผลิตซ้ำ	- บริบท สภาพแวดล้อม ได้แก่ พรรคพวก การแบ่งฝักแบ่ง ฝ่าย และ สื่อมวลชนที่เป็น เครื่องมือในการ กระตุ้น ก่อให้เกิด การผลิตและ ทำซ้ำ	คอยตรวจสอบว่าผู้ใช้งาน ขึ้นขอบเนื้อหาประเภทใด ระบบก็จะส่งเนื้อหาเหล่านั้น ซ้ำ ๆ เดิม ๆ ไปยังผู้ใช้งาน ดังกล่าว	เรื่องราวตราบมา ความ รุนแรง หรือการเสียดสี ต่าง ๆ จะได้รับความ สนใจ - ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็น พฤติกรรม หรืออุปนิสัย ส่วนบุคคลที่ไม่ได้ คำนึงถึงผลกระทบทาง สังคม โดยจะมุ่งเน้นแต่ ความสนุกสนาน หรือ ผลประโยชน์ส่วนตัวเป็น ที่ตั้ง	เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อให้มี จำนวนผู้ชมที่มาก ขึ้น - การขาดองค์ ความรู้ด้านกฎหมาย และการใช้สื่อสังคม ออนไลน์ที่ถูกต้อง ทำให้ผู้ใช้งานไม่ได้ ตระหนักและ เล็งเห็นถึง ความสำคัญของ ผลกระทบที่เกิดขึ้น	ออนไลน์ที่ สามารถทำได้ง่าย - ประสิทธิภาพ ของแพลตฟอร์ม ที่สามารถช่วยใน การคัดกรอง (Filter) เนื้อหา หรือข้อความต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ ปริมณฑล
ปัจจัยสำคัญที่มี ส่วนในการ นำเสนอ/ เผยแพร่/ ผลิตซ้ำ				จากการกระทำ ความผิด - การแบ่งพรรคแบ่ง พวกในสังคมไทย โดยจะมีการใช้สื่อ สังคมออนไลน์เป็น เครื่องมือในการ โจมตีฝ่ายตรงข้าม	
แพลตฟอร์ม/ สื่อ ออนไลน์ที่พบว่า เป็นแหล่งในการ นำเสนอ/ เผยแพร่/ ผลิตซ้ำ ซึ่งการ	Facebook TikTok Twitter	Facebook Instagram Twitter	Facebook TikTok Clubhouse Twitter เว็บไซต์	Facebook Instagram TikTok เว็บไซต์ต่าง ๆ	Facebook Twitter TikTok Instagram YouTube

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ปริมณฑล
ประทุษวาจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) มีแพลตฟอร์ม/ สื่อออนไลน์					
ผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอ/เผยแพร่/ ผลิตซ้ำ	- การประทุษวาจาทำให้บุคคลอื่นได้รับความ	- เด็กและเยาวชนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และขาดทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ จะมี	- บุคคลที่ถูกรังแกการประทุษวาจา และการกลั่นแกล้งออนไลน์ เกิดแรงผลักดัน	- ส่งผลทำให้เกิดความรุนแรงตามมาในภายหลังได้ เช่น	- เด็กและเยาวชนที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ ปริมณฑล
ผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอ/เผยแพร่/ผลิตซ้ำ	เสียหายด้านชื่อเสียง เกียรติยศ - ประทุษวาจา ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ทั้งต่อบุคคล สังคม วัฒนธรรม และการเมือง	พฤติกรรมการเล่นแบบภาพ เสียง และเนื้อหาที่ปรากฏบนสื่อสังคมออนไลน์ - ไม่ได้ส่งผลกระทบกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น แต่จะส่งผลกระทบในภาพรวมของสังคม มีลักษณะคล้ายกับคลื่นน้ำที่ จะกระทบไปยังภาคส่วนต่าง ๆ	ที่ต้องการจะพิสูจน์ตัวเองเพื่อให้ดูมีคุณค่าในสังคม ทำให้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้ - การประทุษวาจาทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย	มีการกลั่นแกล้ง หรือ ต้าทอกันในสื่อสังคมออนไลน์ - ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย เช่น การพูดถึงดาราหรือบุคคลสาธารณะในทางที่ไม่เหมาะสม ในขณะที่ยังไม่มีข้อมูลยืนยัน หรือ ทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ทำให้บุคคล	การประทุษวาจาและการกลั่นแกล้งออนไลน์ ส่งผลต่อการควบคุมอาชญากรรม และพฤติกรรม การแสดงออกในโลกแห่งความเป็นจริงได้ เช่น มีพฤติกรรมก้าวร้าว ขาดความอ่อนน้อม ถ่อมตน หรือมี

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ปริมณฑล
ผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอ/เผยแพร่/ผลิตซ้ำ				<p>คนดังกล่าวได้รับความเสียหายได้</p> <p>- อาจไม่ได้เป็นแค่เรื่องระหว่างบุคคลกับบุคคล แต่อาจทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันจากผู้ที่มีทัศนคติเดียวกันเพื่อร่วมกันโจมตีฝ่ายตรงข้าม</p>	<p>ทัศนคติแบบสุดโต่ง เป็นต้น</p> <p>- แนวคิดหัวรุนแรงเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเป็นผู้ที่มองโลกในมิตินเดียว ไม่ได้มองโลกกว้าง เพราะได้รับการปลูกฝังหรือย่ำคิดย่ำทำในเรื่องเดิม ๆ มาอย่างต่อเนื่อง</p>

ประเด็นสำคัญ	ภาคเหนือ	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	กรุงเทพ/ ปริมณฑล
ผลกระทบที่เกิด จากการนำเสนอ/ เผยแพร่/ ผลิตซ้ำ					พร้อมทั้งจะ ปฏิเสธผู้ที่มีความ คิดเห็นตรงกัน ข้ามอย่างไว้ เหตุผล

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สถานการณ์ของการประทุษวาจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) ที่ปรากฏบนสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

จากการเก็บข้อมูล 6 ภูมิภาคนั้น พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมีความใกล้เคียงกัน แต่ผู้ให้ข้อมูลจะให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในภูมิภาคต่าง ๆ เพราะเป็นกลุ่มเปราะบาง เด็กและเยาวชนที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ การประทุษวาจาและการกลั่นแกล้งออนไลน์ส่งผลต่อการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมการแสดงออกในโลกแห่งความเป็นจริงได้ เช่น มีพฤติกรรมก้าวร้าว ขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน หรือมีทัศนคติแบบสุดโต่ง เป็นต้น

ซึ่ง Phianjad et al. (2020) ได้ทำการศึกษากการส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับกรกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์และการใช้ประทุษวาจาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมประทุษวาจาที่แสดงออกบนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการพูดจา ไม่ไพเราะ พูดคำหยาบคาย ด่าทอ และพูดจาล้อเลียนเพื่อให้ตลกขบขัน และมีพฤติกรรมล้อกันเล่น และไม่จริงจัง ขณะที่เมื่อเห็นข้อมูลของตนเองในด้านลบบนสื่อสังคมออนไลน์จะตอบโต้ตามเหตุและผลในทันที

สำหรับสาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวข้องของการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ Surat (2018) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง สาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวข้องของการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของเยาวชนไทยผู้ถูกรังแก ผลกระทบทางความรู้สึก คือเกิดภาวะเครียด เศร้า หวาดระแวง อับอาย ไม่มีความสุข ไม่สบายใจ เจ็บปวด

มีผลกระทบทางสังคม ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ภาพลักษณ์เสียหาย ถูกเกลียดชัง
ดูถูกดูหมิ่น และผลกระทบต่อตัวตนและบุคลิกภาพ ทำให้เป็นคนหนีปัญหา
แยกตัวจากสังคม ไม่ไว้วางใจใคร และเกิดปัญหาด้านการเรียน แต่อย่างไรก็ดี
สถานการณ์ของการประทุษวาจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์
สามารถส่งผลกระทบเชิงบวกได้ในกรณีที่บุคคลที่ถูกการประทุษวาจาและการ
กลั่นแกล้งออนไลน์ เกิดแรงผลักดันที่ต้องการจะพิสูจน์ตัวเองเพื่อให้ผู้มีคุณค่าใน
สังคม ทำให้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้

ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการนำเสนอ/ เผยแพร่/ ผลิตซ้ำ ประกอบด้วย
ความสามารถในการผลิตและเข้าถึงเนื้อหาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้โดยง่าย
การขาดจิตสำนึกของบุคคลทำให้การเลือกใช้สื่อ ภาพ ถ้อยคำ หรือข้อความต่าง
ๆ ไม่มีความเหมาะสม โดยเฉพาะการมุ่งผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ การขาด
องค์ความรู้และการยับยั้งชั่งใจของผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้นถ้าให้ความรู้
ด้านกฎหมายและการรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของแพลตฟอร์ม
ที่สามารถช่วยในการคัดกรอง (Filter) เนื้อหาหรือข้อความต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม
จะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ มีแนวทางการแก้ไขปัญหา
สถานการณ์ของการประทุษวาจา (Hate Speech) การกลั่นแกล้งออนไลน์
(Cyberbullying) และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง (Radicalization) กำหนด

มาตรการ 3 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะเร่งด่วน/ ต่อเนื่อง 2) ระยะกลาง 3) ระยะยาว ดังนี้

ระยะยาว (4-5 ปี): ควรใช้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายกำหนดบทลงโทษที่เข้มงวด เช่น กำหนดให้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียขนาดใหญ่ลบโพสต์ที่ “ผิดกฎหมายอย่างชัดเจน” ซึ่งภายใต้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย อาชีพประเทศไทย ระบุว่าต้องมีการลบข้อมูลภายใน 24 ชั่วโมง และต้องจ่ายค่าปรับจำนวนมากหากไม่ปฏิบัติตาม ความเข้มงวดนี้ทำให้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียมีความพยายามที่จะการเซ็นเซอร์ข้อความที่ส่งผลกระทบต่อสังคมมากขึ้น

ระยะกลาง (2-3 ปี): เป็นการเสริมสร้างความรู้ด้วยการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้หลากหลายสำหรับผู้ใช้อินเทอร์เน็ต การศึกษาสิทธิหน้าที่ของความเป็นพลเมืองโลก เสรีภาพในการแสดงออกและสิทธิความเสมอภาคขอบเขตคำพูดและการกระทำ การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ และพัฒนาระบบการเฝ้าระวังในแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ต่อเนื่องจากระยะเร่งด่วน มีการแจ้งเตือน การรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน และการช่วยเหลือในกรณีที่ถูกคุกคาม

ระยะเร่งด่วน/ ต่อเนื่อง (1 ปี): การส่งเสริมการป้องกัน คำพูด ก้าวร้าว ดูหมิ่น การบิดเบือนข้อมูล โดยการบูรณาการความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในประเทศไทย ได้แก่ ตำรวจ คณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติ คณะกรรมการกิจการศาสนาเยาวชน และสตรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการศึกษา และกระทรวงสวัสดิการสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ต้องมีการณรงค์สร้างความตระหนักและทักษะการใช้สื่อออนไลน์อย่างปลอดภัย เช่น สิทธิหน้าที่พลเมือง/ สิทธิมนุษยชน

การก่อตั้งเครือข่ายเผ่ากระวังโดยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับ
การแจ้งเหตุ การช่วยเหลือผู้ถูกกระทำ และพัฒนาระบบการเผ่ากระวัง/ กำหนด
ขอบเขตคำพูดและการกระทำ/ การปกป้องเด็กและเยาวชน

**ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติสำหรับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและ
สร้างสรรค์และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง**

1. การส่งเสริมภาคประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อและ
เปิดรับข้อมูลจากสื่อออนไลน์

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์สามารถช่วยลดปัญหาและ
แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพตามที่
กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนด และการปลูกฝังให้เป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป

2. การสนับสนุนการสร้างสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

2.1 สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของสื่อที่มีความเข้มแข็งในจริยธรรม
ทางวิชาชีพ สร้างการรับรู้ ความรู้ และความเข้าใจในประเด็นข้อกฎหมายที่
เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของสื่อมวลชนและบุคคลทั่วไปที่สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อได้
ทั้งนี้เพราะยังมีสื่อและบุคคลอีกหลายภาคส่วนที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่
ถูกต้องเกี่ยวกับนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสม

2.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์ หรือรณรงค์เพื่อให้เกิดการต่อต้านหรือ
ปฏิเสธการประทุษวาจา การกลั่นแกล้งออนไลน์ และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง
บนสื่อออนไลน์ในประเทศไทย โดยออกแบบการนำเสนอที่สั้น กระชับ สื่อ
ความหมายได้อย่างชัดเจน และสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้

ประชาชนทุกกลุ่มรับรู้ เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญที่มีต่อประเด็นดังกล่าว

2.3 กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ควรเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเรื่องการประทุษวาจา การกลั่นแกล้งออนไลน์ และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง ที่ปรากฏบนสื่อออนไลน์ในประเทศไทย โดยเฉพาะ

2.4 จัดทำหลักสูตรอบรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการประทุษวาจา การกลั่นแกล้งออนไลน์ และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง เพื่อให้ผู้ผลิตสื่อทั้งรายเก่าและรายใหม่มีองค์ความรู้อย่างรอบด้าน รวมทั้งตระหนักและให้ความสำคัญต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดในการเผยแพร่เนื้อหาบนสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการประทุษวาจา การกลั่นแกล้งออนไลน์ และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง

2. ศึกษามาตรการในการกำกับดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทย ที่ควรมีการบูรณาการในการกำกับดูแลการเผยแพร่เนื้อหาบนสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการประทุษวาจา การกลั่นแกล้งออนไลน์ และการสร้างแนวคิดหัวรุนแรง

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้รับงบประมาณ
สนับสนุนจากกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- Abuse Counseling and Treatment, Inc. (2023). *Social-ecological model of violence*. Retrieved from <https://actabuse.com/services/community-education/prevention/social-ecological-model-1024x520/>
- Bangkok Media and Broadcasting Company Limited. (2021). *How to deal with bullying problems that should not be viewed as normal*. Retrieved from <https://www.pptvhd36.com/health/how-to/4088>
- British Institute of Human Rights (2012) *Mapping study on projects against hate speech online*. Retrieved from <https://rm.coe.int/16807023b4mk>
- Cramer, J. R., Fording, R. C., Gerstenfeld, P., Kehn, A., Marsden, J., Deitle, C., King, A., Smart, S., & Nobles, M. R. (2020). *Hate-motivated behavior: Impacts, risk factors, and interventions*. Retrieved from <https://www.healthaffairs.org/doi/10.1377/hpb20200929.601434/>

Duangthai, T., & Promsit, S. (2019). Mayhem in the cyber world.

*Journal of Management Science Nakhon Ratchasima
Rajabhat University, 1(1), 1-15.*

Henares-Montiel, J., Benítez-Hidalgo, V., Ruiz-Pérez, I., Pastor-
Moreno, G., & Rodríguez-Barranco, M. (2022). Cyberbullying
and associated factors in member countries of the European
Union: A systematic review and meta-analysis of studies with
representative population samples. *International Journal of
Environmental Research and Public Health, 19, 1-13.*

Isra News Agency. (2021). *Ranked top in Asia! Nearly half of Thai
children believe that "bullying" is typical, and over 80% of
them have experienced it.* Retrieved from
[https://www.isranews.org/article/isranews-article/105059-
isranews-bullying.html](https://www.isranews.org/article/isranews-article/105059-isranews-bullying.html)

Israel, B. A., Checkoway, B., Schulz, A., & Zimmerman, M. (1994).
Health education and community empowerment:
Conceptualizing and measuring perceptions of individual,
organizational, and community control. *Health Education
Quarterly, 21(2), 149-170.*

Kokiatpitak, K., & Thepwan, N. (2021). Violent extremism. *Security
Perspective Journal, 6* (February-May). Retrieved from

<https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/Journal/article-00605.pdf>

Komchadluek. (2023). *The bullying situation in Thailand is severe.*

The online crisis makes the marks of bullying last longer.

Retrieved from <https://www.komchadluek.net/quality-life/well-being/540559>

Krueger, R. A. (1998). *Moderating focus groups, focus group kit.*

Thousand Oaks: Sage.

Krueger, R. A., & Casey, M. A. (2000). *Focus groups: A practical guide for applied research.* Thousand Oaks, California: Sage.

National Statistical Office. (2021). *Survey of technology use.*

Household information and communication 2021 (2nd quarter). Retrieved from

http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%AD%E0%B8%99/2564/report_64.pdf

Oguz, A., Mehta, N., & Palvia, P. (2023). Cyberbullying in the workplace: A novel framework of routine activities and organizational control. *Internet research*, In print.

Phattharathamrong, P. (2016). *Exposure to and opinions on hate speech content among online media receivers: A case study*

of Facebook fan page. “Stop prettifying Thailand”.

Thammasat University.

Phianjad, D., Sinthaworn, W., & Kosila, J. (2020). *Promoting awareness about cyberbullying and verbal abuse of students at the basic education level: A case study schools in Chachoengsao province.* Rajabhat Rajanagarindra University, Chachoengsao.

Prince, M., & Davies, M. (2001). Moderator teams: An extension to focus group methodology. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 4(4), 207-216.

Prevent Connect. (2023). *Socio-ecological model.* Retrieved from <https://wiki.preventconnect.org/socio-ecological-model/>

Ramasutta, P. (2015). *Conflict of speech and the online world.* Bangkok: Foundation for Education Democracy and development (Torch Publishing Project).

Ritchie, J., & Spencer, L. (2002). Qualitative data analysis for applied policy research. In Huberman, M.A. & Miles, M.B. (eds). *The Qualitative Research Companion.* London: Sage Publications, 305-329.

Statista. (2023). *Cyber bullying-statistics & facts.* Retrieved from <https://www.statista.com/topics/1809/cyber-bullying/#topicOverview>

Stewart, D. W., & Shamdasani, P. N. (1990). *Focus groups: Theory and practice*. Thousand Oaks. California: Sage.

Surat, P. (2018). *Causes and consequences related to bullying through the cyber world: A case study of Thai youth who were bullied*. Retrieved from

Thai Health Promotion Foundation. (2020). *Communication that creates hate (Hate speech)*. Retrieved from http://cclickthailand.com/wp-content/uploads/2020/04/hate_speech_FINAL.pdf

The United Nations Development Programme (UNDP). (2022). *Guidance note from pilots to practice: Risk-informed utilization of online data for preventing violent extremism and addressing hate speech*. Retrieved from <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-05/UNDP-Guidance-Note-Risk-Informed-Utilization-of-Online-Data-for-PVE-and-Addressing-Hate-Speech.pdf>

